

ועדות המינויים העליונות של המל"ג

קריטריונים ותנאים לאישור מתן תואר פרופסור על ידי המוסדות

(במוסדות להם אין הסמכה להעניק תואר פרופסור באופן עצמאי)

נקבע בהחלטות מל"ג ביום: 8.7.2014, 28.10.2014, 3.3.2015, 12.1.2016, 11.12.2018 ו- 27.10.2020

א. תחולה

תקנון זה חל על מוסדות להשכלה גבוהה שלא קבלו אישור/הסמכה להעניק תארי פרופסור- חבר ו/או פרופסור מן-המניין באופן עצמאי¹.

ב. מבוא

מטרתו של מסמך זה להגדיר עקרונות פעולה וקריטריונים ברורים ושקופים לקידום חברי סגל לתואר פרופסור, אשר לפיהם יפעלו הוועדות העליונות של המל"ג למינוי פרופסורים. הקווים המנחים את המל"ג בהגדרת הקריטריונים הם השאיפה שהענקת תואר פרופסור-חבר או פרופסור מן-המניין במוסדות להשכלה גבוהה תיעשה על פי עקרונות דומים לאלה הקיימים באוניברסיטאות שלהן ותק וניסיון משמעותיים בעניין זה, עם שינויים הכרחיים בדגשים הנובעים מהיות חלק מהמוסדות להשכלה גבוהה מוסדות שתפקידם העיקרי הוראה. משום כך, במערכת השיקולים לקביעת תוארו של פרופסור-חבר או פרופסור מן-המניין במוסדות אלה יהיה משקל גדול יותר לכישורי ההוראה והתרומה למוסד ולקהילה מאשר באוניברסיטאות המחקר אך עדיין, כל מועמד יצטרך להוכיח פעילות מחקרית לאורך שנים על מנת לזכות בקידום המבוקש.

ג. כשירות למינוי

- (1) תואר פרופסור חבר נועד לחבר סגל שעבודתו מצביעה על חדשנות אמפירית (לדוגמא, מחקר בתחום שלא נחקר עד היום), תיאורטית ו/או מתודולוגית, יצירתיות ופוריות מחקרית מתמשכת ואשר עבודתו זכתה להכרה בקרב החוקרים באותו תחום, שאיכות ההוראה שלו במוסד מוערכת ביותר ושהוא תורם למוסד ולקהילה מבחינה אקדמית ומקצועית.
- (2) תואר פרופסור מן המניין נועד לחבר סגל שעבודתו מצביעה על חדשנות אמפירית, (לדוגמא, מחקר בתחום שלא נחקר עד היום), תיאורטית ו/או מתודולוגית, יצירתיות ופוריות מחקרית מתמשכת ואשר טבע את חותמו על התחום שהוא עוסק בו ורכש בו מעמד בינלאומי, איכות ההוראה שלו במוסד מוערכת ביותר ושהוא תורם למוסד ולקהילה מבחינה אקדמית ומקצועית, לרבות קידום ההוראה בתחום.
- (3) הערכת המחקר תתבצע בין היתר לפי רמת הפרסומים המדעיים וההתודה שלהם, כפי שמשקפת ממכתבי המלצה מעמיתים בארץ ובעולם. זכיה במענקי מחקר (תחרותיים ולא תחרותיים), שיפוט מאמרים לכתבי עת מקצועיים, שיתופי פעולה עם חוקרים אחרים בארץ ובעולם, השתתפות

¹ לעניין זה ראה מוסדות שקבלו אישור המועצה להעניק תואר פרופסור-חבר בתחומים ספציפיים באופן עצמאי בהתאם להחלטת המועצה להשכלה גבוהה מיום 19.4.2005.

בכנסים בינלאומיים, חברות בוועדות עריכה של עיתונים מדעיים, תפקידי שיפוט בוועדות להענקת מענקי מחקר, וכו'.

הערכת ההוראה תתבצע בין היתר ע"י שיפוט הוראה ע"י סטודנטים ועמיתים, יוזמה בבניית קורסים חדשים, יוזמה בהטמעת שיטות הוראה חדשניות, פיתוח מעבדות והכנסת אמצעי עזר, קידום תכניות לימוד חדשות וניהול תכניות לימוד.

הערכת התרומה למוסד ולקהילה תתבצע בין היתר ע"י השתתפות המועמד בוועדות של המוסד ויוזמות לשיפור עבודת הוועדות האקדמיות, מנהיגות בחיים האקדמיים של המוסד, מעורבות ויוזמה בקידום הקהילה.

(4) תואר פרופסור יוענק רק למי שהינו חבר סגל ליבתי (כהגדרתו בהחלטת מל"ג בנדון) במוסד המגיש.

ד. הליך פנימי במוסד המגיש והכנת התיק להגשה

(1) קודם להגשת התיק לוועדה, יקיים המוסד הליך פנימי אקדמי משמעותי בתיק. כלהלן:

- דיון בוועדת המינויים המוסדית בהצעה למתן תואר פרופסור חבר או פרופסור מן המניין וקבלת החלטה בוועדת המינויים המוסדית על המשך ההליכים בתיק.
 - החלטה בוועדת המינויים המוסדית על הקמת ועדה מקצועית חיצונית למוסד, שתדון ותמליץ על התאמת המועמד לקבלת התואר.
 - מינוי ועדה מקצועית מתאימה, בה יהיו חברים פרופסורים מן התחום הרלוונטי, לפחות שלושה מהם מחוץ למוסד. בוועדות מקצועיות לתואר פרופסור מן המניין יהיו כל החברים פרופסורים מן המניין. ככלל, בוועדות מקצועיות לתואר פרופסור חבר יהיה לפחות יו"ר הוועדה פרופסור מן המניין.
 - יו"ר הוועדה המקצועית יערוך מטעם הוועדה המקצועית משאל חיצוני על-ידי פנייה בכתב לפרופסורים (בעלי מעמד אקדמי בולט בתואר השווה) גבוה מהתואר המבוקש, בארץ ובח"ל, כך שבעת הדיון יהיו בפני הוועדה לפחות 4 מכתבי המלצה עבור בקשה לקידום לפרופסור חבר ו-6 מכתבי המלצה עבור בקשה לקידום לפרופסור מן המניין. זאת בנוסף למכתבי משאל מוקדם, אם היה כזה. במשאל חיצוני בתחום יצירה, עיצוב, אדריכלות וכיו"ב, תתאפשר גם פניה ל-2 אנשי מקצוע בולטים, לאו דווקא פרופסורים.
 - מכתב הפנייה יהיה בעל נוסח אחיד בכל תחום וינוסח על ידי הוועדה העליונה המתאימה. המכתב יכלול קריטריונים ושאלות מפורטות להערכת המועמד.
 - רשימת הפרופסורים שישתתפו במשאל החיצוני תיקבע אך ורק על ידי הוועדה המקצועית וללא מעורבות המועמד, ותישמר סודיות שמותיהם.
 - לפני דיון הוועדה בנושא זה, המועמד רשאי לבקש כי המשאל החיצוני לא יכלול פרופסורים שעלולים לחוות דעה על המועמד שלא על בסיס שיקולים ענייניים, ולציין את שמותיהם.
 - מסקנות הוועדה המקצועית והמלצותיה המפורטות תועברנה לוועדת המינויים המוסדית שתדון בהן.
 - כל המסמכים הנ"ל, לרבות כל מכתבי המשאל של הוועדה המקצועית וכל התשובות שהגיעו מהממליצים אליהם פנתה, כולל תשובות שליליות אם היו, יועברו ע"י המוסד לוועדה העליונה למינוי פרופסורים. הוועדה העליונה רשאית לבקש מכתבים נוספים אם סברה שיש צורך בכך.
- (2) ועדת המינויים של המוסד תדון בהצעה על סמך התיק במלואו, אשר יובא אחר כך בפני הוועדה העליונה, עם המלצת ועדת המינויים של המוסד ואשר יכלול:

- (א) מסמך חתום ע"י ראש המוסד, שבו יפורטו תיאור המוסד, מטרותיו, הקריטריונים והדגשים לפיהם מעריך המוסד את אנשי הסגל האקדמי שלו. כמו-כן, יתייחס המוסד להיבט המגדרי בהליכי המינוי והקידום המוסדיים². מסמך זה יועבר על ידי ראש המוסד לוועדת המינויים העליונה לאחר אישורו במועצה האקדמית של המוסד. המסמך יוגש בפניה הראשונה של המוסד ומדי פעם כאשר מסמך זה יעודכן.
- (ב) קורות חיים מעודכנים באנגלית;
- (ג) רשימת פרסומים מעודכנת;
- (ד) ביוגרפיה מדעית באנגלית, שבה יפרט המועמד את תרומותיו המדעיות החשובות לתחום מחקרו ויצוין את תוכניותיו לעתיד. כן יפרט בקצרה מה תרומתו היחסית בפרסומים שבהם אין הוא מחבר יחיד (כשלושה עמודים);
- (ה) עותקים של יצירותיו, עבודותיו המדעיות והמקצועיות המרכזיות;
- (ו) תיאור והערכה של הפעילות בהוראה לרבות טיב ההוראה, משאלי הוראה, תרומה בפיתוח תוכניות לימודים, שימוש באמצעי הוראה וכיו"ב וכן תרומה לקהילה. (ראש המחלקה בה מכהן המועמד יהיה אחראי לתיאור זה).
- (ז) דו"ח הוועדה המקצועית החיצונית שמונתה לתיק, יחד עם מכתבי ההמלצה שהגיעו מכל הממליצים הנשאלים, כולל פרטי הממליצים, לרבות אלו שלא ענו לבקשה, אליהם פנתה הוועדה המקצועית במסגרת עבודתה.
- (ח) המלצות מפורטות של ראש החוג, המחלקה, או המכון, שתתייחסנה בפירוט גם לנחיצות המינוי לאור צורכי המחקר וההוראה של היחידה ופירוט תוכנית הקליטה של המועמד, במקרה של מועמד חדש.
- (3) הוועדה רשאית לבקש מהמוסד או מכל מקור אחר נתונים משלימים כולל מכתבים נוספים או חומר מסייע נוסף לקבלת החלטותיה; כל נתון משלים או חומר מסייע שיצטרב במהלך הדיון במועמד ירשם בתיקו.
- (4) לאחר קבלת החלטה ע"י וועדת המינויים העליונה של המל"ג, יוחזרו כל המסמכים הנ"ל למוסד.

ה. מינוי במסלול המקביל

- (1) המסלול המקביל מיועד למועמד מתחום היצירה האמנותית או מתחום היצירה המקצועית, שהישגיו הייחודיים והצטיינותו הינם בתחומים של יצירה אומנותית או מקצועית והם שקולים להישגים במחקר, ובלבד שמסלול זה קיים במוסד המגיש והמועמד מועסק במסלול זה.
- (2) כשירות למינוי:

- א. תארי פרופסור-חבר ופרופסור מן-המניין במסלול המקביל נועדו ליוצרים ובעלי מקצוע מעולים שהישגיהם המיוחדים בתחום היצירה האומנותית או המקצועית הקנו להם מוניטין ייחודי בקהילה האומנותית או המקצועית הרלוונטית, בארץ או מחוצה לה, גם אם אין הם עוסקים בפעילות מחקרית או אם אין הם בעלי תואר אקדמי, ובלבד שהם מוכשרים להנחיל לסטודנטים ידע הנסמך על הניסיון שצברו ביצירה האמנותית או המקצועית שהיא תחום התמחותם.
- ב. הצטיינות בהוראה היא תנאי הכרחי לקבלת תואר פרופסור במוסדות להשכלה גבוהה, ובמיוחד במסלול המקביל, ומצד שני, הצטיינות בהוראה לבדה אינה מצדיקה קבלת תואר פרופסור.

² בהתייחס להחלטת מל"ג מיום 30.6.2015 בנושא קידום וייצוג נשים במוסדות להשכלה גבוהה.

ג. מועמד לקבלת תואר פרופסור-חבר או פרופסור מן-המנין במסלול המקביל נדרש להתחייב מפורשות בכתב לעבוד בהיקף של 50% משרה לפחות, ולשלוש שנים לפחות, במוסד המעוניין להעניק לו את התואר.

(3) שמות תארי הפרופסור במסלול המקביל יהיו אלה:

א. פרופסור יוצר (המיועד לפרופסורים מתחומי היצירה השונים) ובתרגומו לאנגלית Professor of Creative Arts

ב. פרופסור מקצועי (המיועד לפרופסורים מכל שאר התחומים, ללא יוצא מהכלל) ובתרגומו לאנגלית Professor of Practice

(4) "תחום ההתמחות" במסלול המקביל ייגזר משם היחידה האקדמית אליה משתייך המועמד. במקרים מיוחדים, ניתן יהיה לרשום תחום התמחות ייחודי (כגון "יזמות תעשייתית") שאינו בהכרח קיים. למוסדות להם אין הסמכה להעניק תואר פרופסור באופן עצמאי, בחירת "תחום ההתמחות" תיעשה על ידי המוסד המגיש את התיק, והיא טעונה אישור הוועדה העליונה.

(5) מספר חברי הסגל בעלי תואר פרופסור במסלול המקביל במוסד להשכלה גבוהה לא יעלה על שליש מכלל הפרופסורים המכהנים בו, ובמוסד בו מחצית מהיחידות האקדמיות הן מתחום העשייה האמנותית-מספרם לא יעלה על מחצית מכלל הפרופסורים המכהנים בו.

מוסד המעוניין לקדם חבר סגל לתואר פרופסור יגיש אותו למינני במסלול הרגיל או המקביל בהתאם למסלול העסקתו במוסד המגיש. למען הסר ספק, המתווה למתן תואר פרופסור במסלול המקביל, המעוגן בתקנון זה, אינו פוסל את האפשרות שיצירה אמנותית יכולה להיחשב כמחקר. יובהר כי, בכל מקרה, בסמכות הוועדות העליונות למינוי פרופסורים של המל"ג לשקולו לאשר מתן תואר פרופסור במסלול הרגיל במוסדות אמנות יצירה.

1. תנאים לשימוש בתואר פרופסור

החליטה הוועדה העליונה למינוי פרופסורים של המל"ג לאשר את בקשת המוסד כי מועמד ראוי לתואר פרופסור-חבר או פרופסור מן המנין, בעל התואר יישא אותו על פי תנאי המוסד (אופן השימוש בתואר פרופסור ומשכו) שייקבעו בתקנון האקדמי שלו (מינויים והעלאות לתואר פרופסור).

2. אישור מתן תואר פרופסור לחבר סגל המחזיק בתואר פרופסור ממוסד להשכלה גבוהה מוכר אחר

- מוסד להשכלה גבוהה החפץ לאשר תואר פרופסור של חבר סגל שהחזיק בתואר פרופסור ממוסד להשכלה גבוהה מוכר בישראל או תואר פרופסור שאושר ע"י הוועדות העליונות למינוי פרופסורים של המל"ג, רשאי לעשות כן במסגרת הליכיו הפנימיים על פי התקנון האקדמי שלו, מבלי להזדקק לפניה אל הוועדות העליונות למינוי פרופסורים של המל"ג.

- מוסד להשכלה גבוהה החפץ לאשר תואר פרופסור של חבר סגל שהחזיק בתואר זה ממוסד להשכלה גבוהה מחו"ל וכן מוסד להשכלה גבוהה המוכר ע"י מל"ג יו"ש אשר מתן תואר הפרופסור האמור לא עבר אישור של הוועדות העליונות למינוי פרופסורים של המל"ג, יגיש בקשה לוועדות העליונות למינוי פרופסורים של המל"ג, כמקובל.

- במקרה זה, שמור לוועדות העליונות למינוי פרופסורים שיקול הדעת לנקוט פרוצדורה מקוצרת או לקיים הליך מלא של מינוי.